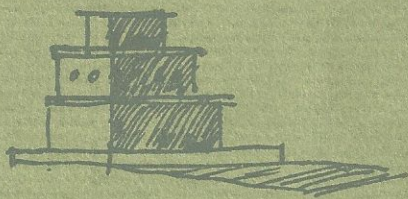

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1960

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

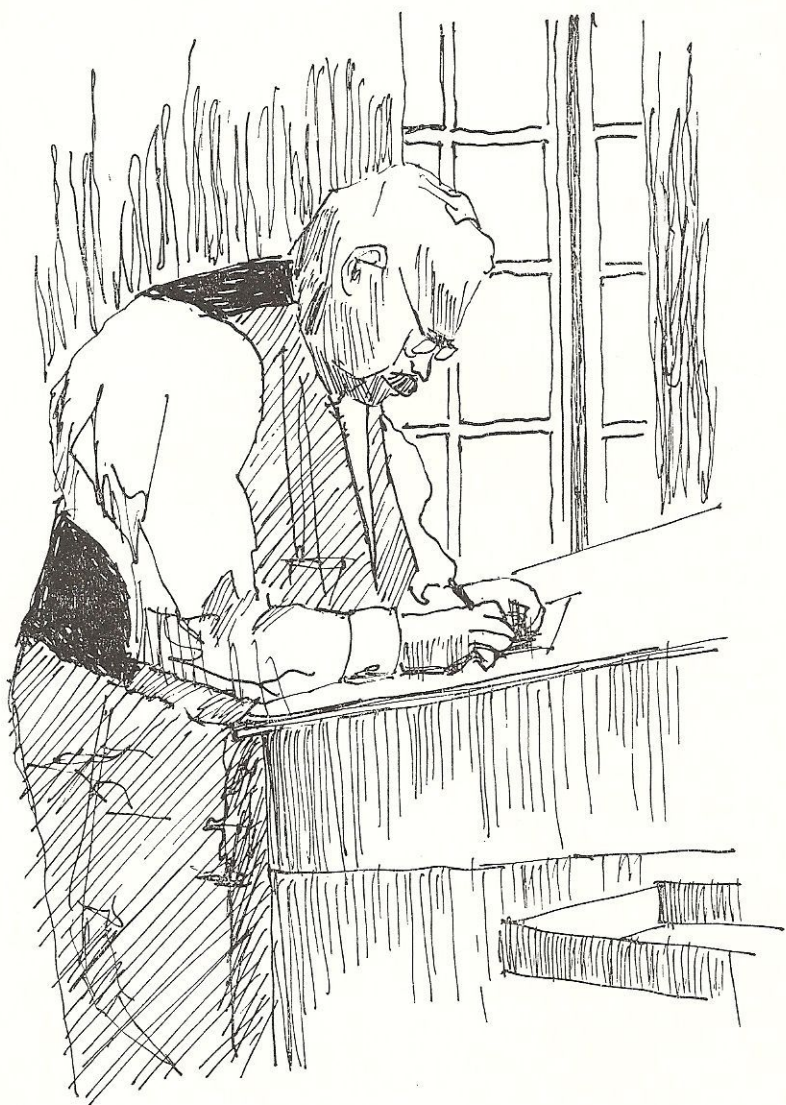
ÅRSSKRIFT 1960

REDAKTION: BENT LORENTZEN OG
JØRGEN RYGÅRD (ansvh.)
ILLUSTRATIONER: BENT LORENTZEN

Indhold

E. Munch: Translokationstale	5
Kr.Vester-Petersen: Selvejende Institution .	9
A. Eriksen: Rostrups flora	12
Birthe Arnbak: Raabukken og hønsene	17
A. Andersen: Valdemar Atterdag	22
Red.: Af en jernbanes historie	28
K. Uhrbrand: Fra en 40-Aars Jubilar	34
Årsfesten	35
Personalialia	36
Skolens dagbog	38
Gaver og legater	39
Nye medlemmer	40
Regnskab	42

Birthe Arnbaks: *Raabukken og hønsene* har været trykt som kronik i »Berlingske Tidende« den 23. maj 1960.

TRANSLOKATIONSTALEN

DEN 24. JUNI 1960

»Tiden går, og vi går med«, sagde Peder Syv fra Hellested, og han havde uomtvistelig ret. Jo længere man lever, jo mere vil man sande det, for dagene er længst for de helt unge og de helt gamle.

Det er nu 21 år siden, vi afslørede mindestenen for min bror derhenne på bakken, og lige så længe siden er det, at jeg overtog skolen; men vi er kommet til det tidspunkt, da dette forhold må ændres; — jo, tiden er gået, vi har fået en ny skolelov, og der skal ske forandringer. Fra den første august dette år bliver skolen en selvejende institution. Jeg har haft den glæde, at man har forundt mig, at jeg selv må udpege den første bestyrelse. Det er sket, og den beredvillighed, hvormed de mænd, jeg har udpeget, har modtaget min kalden, har glædet mig meget. Det er altså en mærkedag i dag, for det er sidste gang, jeg taler til mine elever som ejer af Ryomgård realskole.

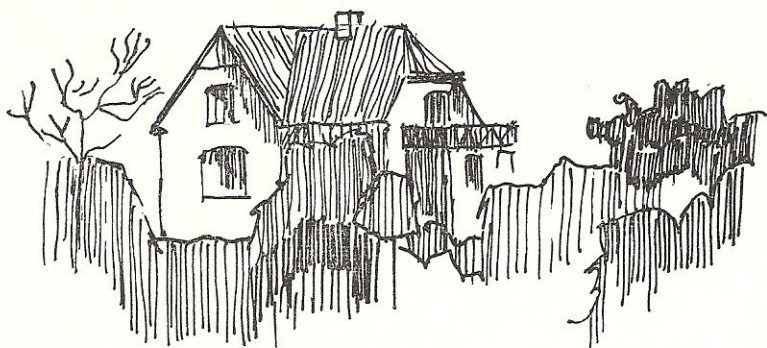
Nu sidder her foran mig 73 unge mennesker, som skal forlade skolen for at gå ud i den danske sommer. De skal gøre det bogstaveligt, fordi de nu oven på eksamensbesværlighederne skal have ferie, men de skal også gøre det i overført betydning, fordi de nu selv engang *skal være den danske sommer*.

For tiden repræsenterer de foråret; der er meget i dem, der skal spire og gro, men et smukt forår er borgen for en god sommer, og når jeg ser på dem nu, og når jeg tænker på deres færd her på skolen, så synes jeg, at jeg med sandhed kan sige, at de repræsenterer et smukt forår. Jeg vil håbe for dem, at de må få

lov til at bevare i deres sind det forår, som de ejer nu, at ikke for mange haglvejrskygger må overvælde dem og knuse de spæde spirer. Det kan der nemlig godt være fare for. Tiden, vi lever i, er jo sådan, at den slider på nerverne. Mange mennesker fik i de onde år for stærke skrub, så de tog skade, og sådanne mennesker slider på deres medmennesker, — om ikke på anden måde, så derved, at de fortæller deres omgangskreds, at det er en elendig verden, vi lever i. Verden er jo nu ikke mere elendig, end vi selv gør den, men det kan jo også til tider være galt nok.

Jeg mener nu, at vi ældre har en pligt til ikke at male besværlighederne for sorte for ungdommen. Vi ældre har *lederpligt*, og vi skulle også gerne have *lederevne*; med det sidste kan det jo være forskelligt, men der er en ting, vi alle kan gøre, og det er: *at tage sagen op*. Der kan komme så mange forhold frem. En ung mand kan gøre noget direkte forkert, og han kan også komme til at stå over for en sag, han ikke ved, hvordan han skal klare. I begge tilfælde er det den ældres — opdragerens — opgave at klarlægge sagen; der begås en uret mod den unge, hvis sagen ikke bliver belyst. Det sker, at opdrageren her forsynder sig ved at lade være, ved at lade det gå, som det kan. Han — opdrageren — kommer måske hjem fra sit arbejde og vil have fred. Den sag, der skal klares, er måske meget ubehagelig — måske vil den koste skænd og tårer, og det gider han ikke, og så lader han det gå.

Jeg siger bare, at han ved en sådan adfærd begår uret. Den sag, der er fremme, kan måske for opdrageren — hvad enten det er faderen, moderen eller læreren — synes ringe, ja så ringe, at den ikke synes værd at ofre noget på, men den kan for den unge være af meget stor betydning, og er den det, så begår opdrageren uret over for barnet ved ikke at få den ordnet. »*Vær gode ved børnene*«, siger et kinesisk ordsprog, »*de har ikke bedt om at blive til*«. Men man er først god ved barnet, når man gør, hvad man kan for at opdrage det til at kunne klare tilværelsen — at kunne opfylde kravene — gå ind under samfundsdisciplinen — uden at tage skade — uden at føle sig kuert under byrden. Livet er nu engang ikke lutter ispinde og spejderjamboreer. Livet fordrer sit — ubønhørligt, og den, der ikke opfylder

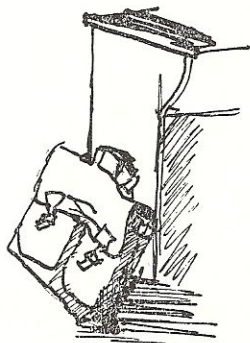
kravene, klarer sig ikke, men mister troen på livet og kan ikke finde frem til glæden, og kan man ikke det, så er man ilde stillet.

Dette arbejde: at klargøre problemerne for de unge, er først og fremmest hjemmenes sag. Skolen kan kun *støtte*, men ikke *erstatte*, og den skal heller ikke kunne erstatte. Enhver ting har sin begrænsning. Skolen også. Jeg vil nu håbe, at vore unge elever må bevare den tro på tilværelsen, de har i dag, — den forårets tro, der gør dem til lysseere. Hostrup har skrevet en sang om lærken, der synger over de vinterslagne marker, og her ser han eksemplet på lyssynet, som ikke kan kues. Lysseerens tro kan nemlig ikke forstyrres. Den er de unges styrke og velsignelse, og at bevare den og meddele den til andre er en god gerning, — ikke mindst i vor tid. Så længe troen på det gode, lever, så længe lever håbet, og af håbet gror styrken. Troens lys, håbets lys og styrkens lys er de tre fakler, der tændes i enhver ung mands eller kvindes sjæl, og det er med dem, de skal gå ud i den mørke verden. Det er i skæret af disse fakler, de skal gøre deres gerning, og det er i skæret af disse fakler, at de skal se, om deres gerning lykkes. Sker det for dem, at gerningen er god, at arbejdet lykkes, så vil det også ske, at de vil nå frem til det sidste store lys — *visdommens* lys, og kan de foran dette kaste deres fakler i bål, så kan de trøstigt gå videre ad den vej, vi alle skal vandre, men som synes os mørk, fordi den går gennem dødens dal; for den bliver lysere, den vej, når den gode livsgernings bål brænder bagved.

Vil det så lykkes for dem — ja, det ved vi ikke, men hver af os, der er kommet til skels år og alder, kan jo gribe i sin egen barm og gøre facit op for sit vedkommende. Der er i hvert tilfælde noget at stræbe efter for de unge, for *det* er sikkert, og det må de vide, *at det, der skal bære gennem døden, må erhverves i livet.*

Jeg har ikke, og jeg behøver ikke at give de unge mennesker, der sidder her, råd med på vejen. Jeg kender dem, og jeg ved, at de hver for sig er klar over, hvad der er det rigtige. De forstår godt at lytte til stemmen i deres indre, stemmen, der siger dem, hvad der er godt, og hvad der er ondt, — hvad der er rigtigt, og hvad der er galt. De ved meget godt, at laver de noget forkert — rent forretningsmæssigt, så kommer de til at betale for det — i penge, og laver de noget forkert rent etisk, så kommer de til at betale for det — med en dårlig samvittighed, og det er ikke nogen hel dårlig viden at gå ud i livet med. Nej, nu sender vi dem ud i livet, idet vi siger til hver enkelt af dem: »Skik dig godt; det spørges mindst« — og så: lykke til!

Erik Munch.

Selvejende Institution

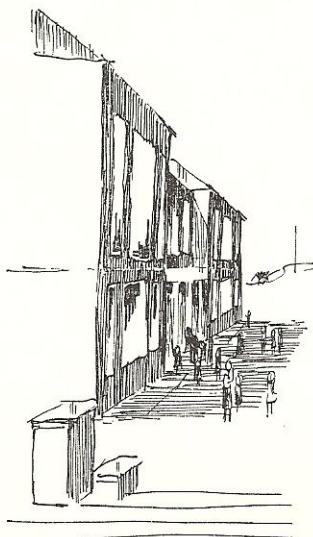
Ved Afslutningsfesten paa Skolen i Aar — Forældredagen — bekendtgjorde Skolebestyrer Munch, at Skolen fra den 1. August 1960 er overdraget til en selvejende Institution, »Ryomgaard Realskole«.

Der er sket saa meget med Skoleforholdene Landet over i de senere Aar, — ogsaa for de private Realskolers Vedkommende, — idet disse i vidt Omfang er blevet selvejende. I Almindelighed er Begrundelsen herfor den, at den bestaaende private Skole erstatter kommunale Realoverbygninger, idet Kommunerne nu er forpligtede til at skaffe Børnene Adgang til Eksamensskoler, — og det kan da være praktisk og økonomisk fordelagtigt at benytte en bestaaende privat Realskole til dette Formaal. Til Finansiering af Køb af en privat Realskole kan man faa 50 pCt. af Købesummen som Statslaan, og man danner da Institutionen til at købe Skolen.

Overdragelsen af Ryomgaard Realskole sker uden Statslaan. Der skal præsteres Ydelser fra Skolen til Hr. og Fru Munch og til Overlærer Frk. Weiner paa Livstid, men derudover overtager Institutionen alene et mindre Kreditforeningslaan. Alligevel har man ønsket hele Overdragelsen og den for Institutionen oprettede Fundats godkendt af Undervisningsministeriet, saaledes at Institutionen opfylder Betingelserne for at faa bevilget Statslaan til eventuel Udbygning af Skolen. Fundatsen er godkendt. Overdragelsesvilkårene beror for Tiden hos Ministeriet og afventer Vurdering af Skolen, der skal foretages af Ministeriets Arkitekt.

Dette, at Skolen bliver selvejende, betyder, som Ordet siger, at den ejer sig selv, saaledes at alene de Aktiver, som Institutionen har, hæfter overfor Kreditorer o. l., og saaledes, at ingen privat Person har nogen Ejendomsret til Aktivets eller Andel i saadan.

Men Administration skal der naturligvis til. Skolens indre Liv — Undervisningen og al daglig Administration — forbliver uændret. Dette varetages af Skolebestyreren og Skolens Lærer-

personale; men til at lede selve Institutionen, man kan maaske sige den forretningsmæssige Side, er der valgt en Bestyrelse, hvis Mandat og Kompetence er fastlagt i Institutionens Fundats og naturligvis i de Love m. v., der gælder for denne Del af Skolens Drift.

Skolebestyrer Munch har af Ministeriet faaet Lov til selv at vælge den første Bestyrelse, og denne har Hr. Munch udvalgt mellem Forældre og tidligere Elever. Bestyrelsen er valgt for 3 Aar. (Ang. bestyrelsens sammensætning henvises til Skolens Dagbog, — side 38. Red.)

For Fremtiden vælges Bestyrelsen af et Forældre- og Med-

lemsmøde. Fundatsen er selvfølgelig offentlig tilgængelig og vil blive trykt og uddelt — ikke mindst mellem Elevforeningens Medlemmer —, og det fremgaar af denne, at alle Forældre, der har Børn paa Skolen, uden videre er Medlemmer af Institutionen, medens andre, d.v.s. i al Almindelighed enhver, der maatte ønske det, kan blive Medlem mod at betale 100 Kr. Bemærk dog — dette er ingen Betingelse; man kan blive Medlem for mindre eller intet Indskud. Vi har blot ment, at det vilde være praktisk, at Skolen paa denne Maade maaske kunne faa nogle Midler, som der vel altid kan være Brug for.

Jeg maa stoppe. Men maa jeg slutte med at sige, at dette, at Ryomgaard Realskole bliver selvejende, ikke er en ny Tanke. Allerede Skolebestyrer Axel Munch talte herom, og det har i mange Aar været Skolebestyrer Erik Munchs Tanke, at Skolen skulle søges bevaret, saaledes at den økonomisk blev uafhængig og saaledes, at det Præg, som har været Skolens, ogsaa for Fremtiden skulle høre den til. Fra dem, der holder af Ryomgaard Realskole, og det er da heldigvis mange, skal der lyde en stor Tak til Hr. og Fru Munch, fordi de har realiseret denne Tanke, og fordi de aldrig har været i Tvivl om, at saaledes skulle det være. Men der er ogsaa Grund til at rette en stor Tak til Frk. Weiner, fordi hun har givet fuld og udelte Tilslutning til det, der er sket.

At vore Tanker ogsaa gaar til Skolens Stifter, afdøde Skolebestyrer Axel Munch, er selvfølgelig, navnlig for os, der kendte ham og husker ham som den store og særprægede Skoleleder.

Indenfor Bestyrelsen har vi drøftet Skolens Fremtidsmuligheder. Der kommer jo kommunale Realafdelinger ikke saa langt borte, — og midt i de Omraader, hvorfra Børnene hidtil er blevet sendt til Eksamensskole i Ryomgaard. Men vi er helt trygge. Det tror vi ogsaa, at Skolens dygtige Lærerstab vil sørge for, at vi vedblivende vil være.

Det er vi enige om.

Kr. Vester-Petersen.

EMIL ROSTRUP OG DEN DANSKE FLORA

I året 1858 fik en ung lærer ansættelse som seminarielærer ved Skaarup Seminarium på Fyn. Han hed Frederik Georg Emil Rostrup og var født på Lolland 1831. Egentlig havde hans far bestemt ham for landbruget; men da han tidligt viste stor interesse for at læse, fik han lov til at tage præliminæreksamen, og året før sin ansættelse havde han taget eksamen i anvendt naturvidenskab ved Polyteknisk læreanstalt i København, og han stod nu ved begyndelsen af den løbebane, der skulle føre ham frem til at blive dansk botaniks »grand old man«.

Som dreng havde han ingen undervisning fået i naturhistorie; men han viste sig tidligt som den fødte naturiagttager. I 13-års alderen begyndte han at nedskrive sine iagttagelser, og hans botaniske optegnelser og tegninger, som nu findes på Landbohøjskolens bibliotek, vidner om et skarpt blik og om evne til kort og nøjagtigt at gengive det set i ord og tegninger.

Rostrups stærke interesse for botanik var tidligt vakt og kom til at vare for hele livet. Han var den første, der fandt de fossile rester af en plante, der er velbekendt af navn for læserne af Sophus Bauditz' Historier fra Skovridergaarden, nemlig *Trapa natans*, der på grund af sine hornede frugter kaldes hornnødden. I tørvelag i Gallemosen på Midtjylland fandt Rostrup hornnødder i en sådan mængde, at det måtte antages, at planten blev anvendt som næringsmiddel, en antagelse der ikke var uden grundlag, da man vidste, at plantens næringsrige nødder tidligere havde været indsamlet og spist i Syd- og Mellemeuropa, hvor den findes den dag i dag.

Rostrup tog fat på sin gerning som naturhistorielærer med iver og dygtighed. Det lykkedes ham derfor at føre sine elever langt videre, end fordringerne krævede. Som hjælpemidler anvendte han hyppige ekskursioner og desuden seminariets have,

der efterhånden under hans ledelse blev forvandlet til en hel botanisk have.

Samtidig med, at han passede sin seminariegerning, var han også en flittig skribent i de daværende landbrugsblade, der såre villigt optog den ene artikel efter den anden fra hans hånd: om tidsler, om fodergræsser og først og fremmest om plantesygdomme. Han blev faktisk en flittig benyttet konsulent for omegnens gartnere og landmænd. Plantepatologien greb ham mere og mere, og på dette område kom han senere til at yde sit fædreland så store tjenester, at de må vurderes til millioner af kroner. Når Rostrups navn ikke er gået i glemmebogen, skyldes det alligevel ikke hans fortjenester inden for plantepatologien, men først og fremmest en lille uanselig grøn bog, der kom frem i året 1860, og som bar navnet: Vejledning i den danske Flora. En populær Anvisning til at lære at kjende de danske Planter.

Rostrup havde savnet noget til sin undervisning på seminariet, nemlig en passende flora. Ganske vist var der flere floraer at vælge imellem, men ingen passende til seminariebrug. De fleste var lokalfloraer, der kun omfattede en enkelt egns planteverden, Johan Langes store »Haandbog i den danske Flora« fra 1851 var for dyr og for videnskabelig, og Hornemanns »Dansk økonomisk Plantelære« fra 1796 var forældet. I nogen tid havde Rostrup været i tvivl om, hvordan spørgsmålet om en passende flora skulle løses; men da han af en af datidens berømteste botanikere, dr. phil. Chr. Vaupell, indtrængende blev opfordret til selv at skrive den, påtog han sig opgaven og gik i gang med arbejdet.

Fra begyndelsen gjorde han sig det klart, at beskrivelserne af de forskellige planter kun måtte indeholde få og letfattede fagudtryk, og at kun sådanne kendetegn måtte medtages, som kunne iagttages uden anvendelse af mikroskop. Ved hjælp af nøgler til de enkelte familier og slægter skulle det være muligt selv for ikke-fagfolk at henføre planterne til deres plads i plantesystemet, og som plantesystem benyttede Rostrup ikke Linnés forældede, men det naturlige plantesystem.

Naturligvis var det ikke muligt på den korte tid at medtage

alle de planter, der vokser i Danmark, og i 1. udgave medtog Rostrup da også kun blomsterplanterne, ja ikke engang dem alle. De planter, der kun forekom i en enkelt egn af landet, samt visse vanskelige og artsrige slægter som stargræsserne og brombær var udeladt, og derved kom hans flora til at omfatte ca. 670 arter.

Naturligvis kan ingen flora anvendes uden et vist kendskab til det botaniske sprogbrug, og Rostrup forsynede derfor sin flora med et kapitel, hvori de almindeligste botaniske kunstord i alfabetisk orden blev defineret, kort og nøjagtigt og uden tegninger. Desuden medtog han et par andre kapitler, der havde hans store interesse. Det ene hed »Om Blomstringstiden«, og heri anførte Rostrup lange lister, så man hurtigt kunne finde frem til de almindeligste planters normale blomstringstider. Det andet hed »Om Planternes Forekomst« og handlede om planternes inddeling i plantesamfund efter de ydre kårs indflydelse. Til dette kapitel sluttede sig ligeledes lister, der behandlede 11 af de mest almindelige plantesamfund.

Det viste sig hurtigt, at Rostrups flora afhjalp et stort savn hos folk, idet man nu uden at have særlige botaniske kundskaber og uden at benytte dyre og vanskelige håndbøger på en let og billig måde kunne skaffe sig et ret indgående kendskab til landets vilde planter. Det var rigtigt, hvad Rostrup havde skrevet i sit forord til bogen: »Enhver, som har sans for naturen, har tillige trang til at gøre bekendtskab med naturformerne, af hvilke planterne hos os er stærkest fremtrædende, så at disse ikke skal stå for ham som et ukendt stof, men som en verden af levende tanker. For dem, hos hvem interessen for den dem omgivende levende natur er vækket, og som, i det mindste foreløbig, vil nøjes med at gøre bekendtskab med de overalt hos os forekommende, lettere bestemmelige planter, uden dertil at behøve et stort apparat eller vidtløftigt studium, er foreliggende vejledning nærmest bestemt.«

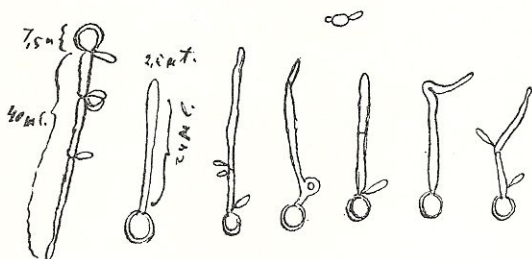
Der var mange, der ønskede at kende naturen — ikke som et ukendt stof, men som en verden af levende tanker, og Rostrups flora blev så efterspurgt, at den måtte udkomme i nye udgaver, den hidtil sidste, den attende, i 1953. Allerede 2. udgave fra

Ustilago Avenae

(Lobbl. 27/6 89, Notant i Vand 19/10 89)

(v. ansp. 1 p. 187)

20/10: Endt spore mere sprængt paa 24 Vener, de
mere enkelte i Vand paa Bjætteløst og endelene
Stak mere i Skat og blødt af rinde flækkel.

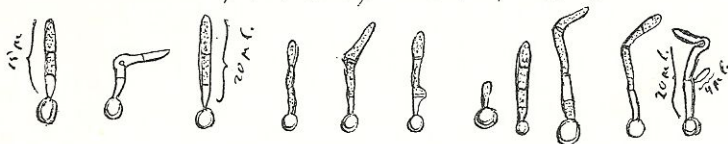

Ustilago Avenae

(Vinterhavre, f. m. d. 17 (6. 89)

Notant 19/10.

20/10: Endt spore mere sprængt, alle med regelmæssig
Prostivannet, 4-5 l. d. t., 15-20 m. l., 3 p. t.

Allet hypp. med et spore. Kinde, f. m. d. af Fugge er.

Vækstforsøg med sporer af *Ustilago Avenae*, stinkbrandsvamp
fra havre.

(Fra E. Rostrups efterladte notater, Landbohøjskolens håndskriftsamling.
Størrelse 4:5)

1864 medtog af blomsterløse planter bregner, ulvefødder og
padderokker, og efterhånden optoges også arterne i de vanske-
lige, artsrige slægter, samt arter, der — uden at fæste blivende
bo her i landet — hyppigt bliver indslæbt fra fremmede lande.

Rostrups interesse for plantelivet strakte sig imidlertid også til de blomsterløse planter. I 1869 udgav han 2. del af sin danske flora, og denne omhandlede netop de blomsterløse planter — med undtagelse af dem, der havde fundet optagelse i 1. del. Imidlertid har denne afdeling af planteriget ikke så stor interesse for folk uden for botanikernes kreds, og derfor er denne flora kun udkommet i 2 udgaver, den sidste i 1925.

Til sin død vedblev Rostrup at arbejde med disse vejledninger i den danske flora. Nye planter indvandrede, andre uddøde, vanskelige slægter blev mere gennearbejdede, og floraerne blev ført à jour, så at de den dag i dag er de bedste populære førere i dansk plantevækst, der er skrevet på dansk. Efter Rostrups død blev de nye udgaver besørget af hans søn, Ove Rostrup, og senere af professor C. A. Jørgensen. Under disses kyndige ledelse har Rostrups flora stadig bevaret dens lettilgængelige form, der har gjort den til Danmarks populæreste flora.

Om Rostrups liv skal det til slut berettes, at han i 1883 opgav sin stilling som seminarielærer. Samme år udnævntes han til statens konsulent i plantesygdomme og blev ansat som docent i plantepatologi ved landbohøjskolen — en stilling, der blev oprettet for ham personligt. 1902 udnævntes han til professor. I begge stillinger øvede han en overordentlig stor indflydelse. Tyngdepunktet i hans vidtspændende litterære produktion dannede meddelelserne om snyltesvampenes angreb på kulturplanterne; men han glemte ikke det populærvidenskabelige. I »Frem« udgav han i 1898 »Danmarks Planteverden i Fortid og Nutid«, hvori han gav en betagende skildring af fortidens plantevækst, som den viser sig i vore moser og køkkenmøddinger, samt en skildring af nutidens planteliv med de mest karakteristiske arter, og slutningen omhandler kulturplanterne og ukrudtet. I 1907 døde Emil Rostrup; men mindet om ham vil sent dø. Derfor borger den mindsten, der er rejst i Landbohøjskolens have, og derfor borger — først og fremmest — hen ved 50.000 grønne bøger, der netop i år fejrer 100-års jubilæum, og som i folkemunde aldrig benævnes med andet end Rostrups Flora.

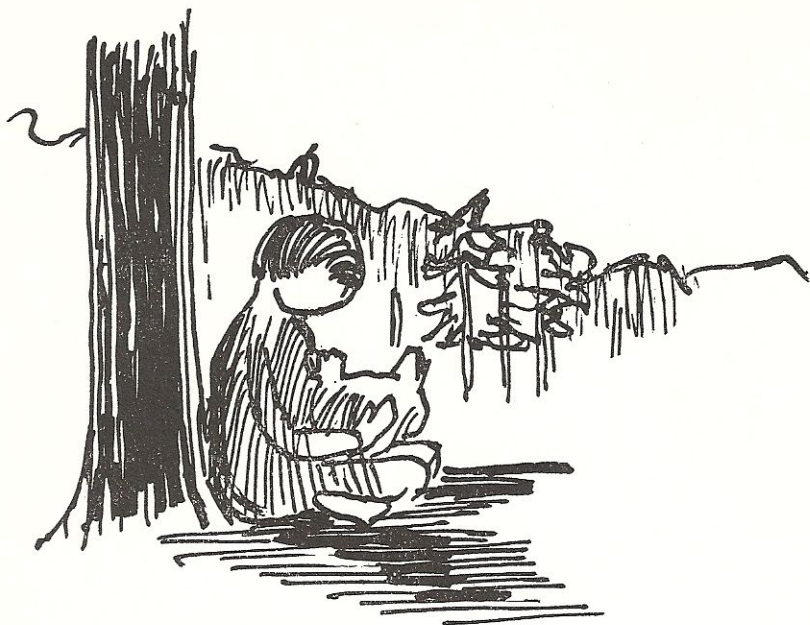
Anton Eriksen.

Rostrups interesse for plantelivet strakte sig imidlertid også til de blomsterløse planter. I 1869 udgav han 2. del af sin danske flora, og denne omhandlede netop de blomsterløse planter — med undtagelse af dem, der havde fundet optagelse i 1. del. Imidlertid har denne afdeling af planteriget ikke så stor interesse for folk uden for botanikernes kreds, og derfor er denne flora kun udkommet i 2 udgaver, den sidste i 1925.

Til sin død vedblev Rostrup at arbejde med disse vejledninger i den danske flora. Nye planter indvandrede, andre uddøde, vanskelige slægter blev mere gennemarbejdede, og floraerne blev ført à jour, så at de den dag i dag er de bedste populære førere i dansk plantevækst, der er skrevet på dansk. Efter Rostrups død blev de nye udgaver besørget af hans søn, Ove Rostrup, og senere af professor C. A. Jørgensen. Under disses kyndige ledelse har Rostrups flora stadig bevaret dens lettilgængelige form, der har gjort den til Danmarks populæreste flora.

Om Rostrups liv skal det til slut berettes, at han i 1883 opgav sin stilling som seminarielærer. Samme år udnævntes han til statens konsulent i plantesygdomme og blev ansat som docent i plantepatologi ved landbohøjskolen — en stilling, der blev oprettet for ham personligt. 1902 udnævntes han til professor. I begge stillinger øvede han en overordentlig stor indflydelse. Tyngdepunktet i hans vidtspændende litterære produktion dannede meddelelserne om snyltesvampenes angreb på kulturplanterne; men han glemte ikke det populærvidenskabelige. I »Frem« udgav han i 1898 »Danmarks Planteverden i Fortid og Nutid«, hvori han gav en betagende skildring af fortidens plantevækst, som den viser sig i vore moser og køkkenmøddinger, samt en skildring af nutidens planteliv med de mest karakteristiske arter, og slutningen omhandler kulturplanterne og ukrudtet. I 1907 døde Emil Rostrup; men mindet om ham vil sent dø. Derfor borger den mindsten, der er rejst i Landbohøjskolens have, og derfor borger — først og fremmest — hen ved 50.000 grønne bøger, der netop i år fejrer 100-års jubilæum, og som i folkemunde aldrig benævnes med andet end Rostrups Flora.

Anton Eriksen.

RAABUKKEN OG HØNSENE

BARNDOMMENS TO VERDENER

Af Birthe Arnbak

Selvfølgelig var der aftner uden solfaldsstriber ind under de store bøge, selvfølgelig var der sommeraftner trykkende lumre eller kolde og graa, men hvis jeg skal genopleve raabukkens besøg i haven, skal det være en duftende majaften, lun og stille. Langt over sengetid blev jeg liggende i det aabne vindue for at lytte til solsorter og gøge, for at vente paa ham.

Bag mig inde i huset: Trin paa trappen, skramlen fra køkkenet og fra kontoret fars stemme. Eller er det ude paa verandaen de sidder, de voksne, med deres kaffekopper og sagte samtale?

Pludselig er han der — i ét flyvende spring over diget, der skiller haven fra skoven. Først staar han stille, vejrende vendt

mod huset, længe. Derefter gaar han roligt om mellem frugt-træerne, søgende de saftigste bidder, af og til skjult af de store bøge nærmere huset, græssende, lyttende, græssende.

Bang! En dør smækkede. Gennem de mange aabne vinduer fløj lyden ud til ham, ét spring og et til, og han var borte. Og jeg kunne gaa i seng. Saadan begyndte det.

Senere fulgte jeg ham, ikke bogstaveligt, saa havde det jo hurtigt faaet afslutning; men jeg digtede lange historier om vore oplevelser. Dyrenes veksler, som jeg tit prøvede at følge om dagen, de hemmelighedsfulde smaa stier, der paa tværs af menneskers veje gennemkrydser de store skove og bliver borte for vort blinde blik, aabnede sig for mig, naar jeg fulgte raabukken i drømme: Krondyrene jog forbi som kong Volmers vilde jagt, ugler strøg lydløst gennem luften over vore hoveder, ræven standsede paa sin natlige færd med forpoten løftet, lyttende med fremadvendte øren som en hund. Træstubbe, som jeg kendte fra dagens strejfture, forvandlede til alfeslotte eller frygtindgydende uhyrer, folk fra eventyrerne og folk skabt af min egen fantasi myldrede frem: Koglemændene og Svip og Inning, to venlige hunkønsvæsener, der holdt til i et af træerne langs kørevejen.

Vi boede saa langt fra jævnaldrende børn, og derfor kom denne form for leg til at udfylde saa megen tid. Og vejret, altid vejret, alle slags vejr havde betydning, fik ansigter, personlighed: Vinternætternes storme, efteraarets fugtige stilhed og muldne lugt og sommerens vejr, der paa særlige dage løftede gaard og have flere etager nærmere himlen, en ø af flimrende sol og skygge omgivet af det store »udenfor«.

Derudefra kom der gæster til min ø, baade fremmede og familie; saadanne dage hændte det, at der af en eller anden sikkert forklarlig grund pludselig stod et fremmed barn afventende ved siden af mig, nystroget med blankt friseret haar skinnende i solen. Fik vi mon en samtale i gang? Legede vi ved bækken og glemte at passe paa tøjet? Det hændte vel, at vi forstod hinandens sprog, men de var alt for korte, de besøg. Dyrene, skoven og alle de usynlige væsener var nærmest for hånden, de mest trofaste, de letteste at omgaas.

Trods alle de smaa og store væsener, min fantasi befolkede skoven med, Vorherre var der ogsaa, og som en sand hedning talte jeg med ham uden besvær. Uden for gaard og havedige tog han vagten, han var midt i og overalt. Indenfor herskede far og mor og ordnede dér alt til det bedste, selv om Vorherre og jeg ikke altid var enige med dem, naar han og jeg talte sammen ude i skoven. Jeg fik mange skænd, fordi jeg ikke passede spisetiden og mødte op med uredt haar og havde glemt at vaske hænder. Men hvad bryder raadyr og eventyrdigtere, for slet ikke at tale om Vorherre, sig om rifter i strømperne, sorte negle og mangelen paa skilning?

»Se glad ud, er der noget, du er ked af?« Nej, jeg var egentlig ikke ked af noget, tværtimod var jeg glad for at komme hjem til den lyse spisetue. Mor øste op af eftermaden. »Du sidder og hænger, der er nu noget, du er ked af«. Hvordan skal man svare paa det spørgsmaal? Alle de smaa synder, barndommen er fyldt med, hvoraf mange slet ikke ville være virkelige, hvis man talte om dem, hvordan skal man tale om dem? Mange af dem eksisterer bare som en uklar følelse af noget trist bagest i sindet. I stedet for skrev jeg digte.

Dengang var »livet« endnu kun noget, jeg læste om, det var de voksnes — som alt det øvrige inden for havediget. Livet var den mærkeligt lysende tid længe, længe før jeg blev født, da far og mor og deres forældre var unge, kaneture, nyttaarsløjer, spørgelseshistorier. Som de kunne fortælle, og saa morsomt og spændende de dog maatte have haft det! Livet var ogsaa Pressens Radioavis ved middagsbordet gennem de aabentstaaende døre inde fra fars kontor: »Vi bringer nu en efterlysning — — —«; bleggrød rabarbergrød og sukker, der knaser under skeen. Hvem var gaaet bort og hvorfor?

Verden rummede kun to muligheder; paa den ene side raabukkens frihed, eventyr, maaneskin, mørke, kort sagt skovdybet, og paa den anden side husdyrene, de voksnes fornuftige verden. Dé paa den sollune plads mellem stuehus og stalde under det kæmpestore asketræ forsvandt mange formiddagstimer i salig nydelse af hundehvalpe og kattekillinger. Og blev solen for varm og dyrebørnene trætte, kunne jeg søge skygge og ind-

snuse fortidslugt i et slags ingenmandsland mellem de to verdener, det hemmelighedsfulde brændehus, tørvebrunt mørke og jordblød stilhed, ingen andre lyde eller bevægelser end hønsene, der gik forbi i solstriben neden for døren, snakkende om vind og vejr, som folk paa et fortov.

Jeg tænker paa min barndoms høns, som man mindes mennesker, man har kendt, et ekstra sæt tanter fra før raabukkens tid, da jeg endnu var lille nok til at benytte hønsenes egen diminutive indgangstrappe og dør. En stor, tung Rhode Island høne lod sig allernaadigst bære rundt i haven, andre var strengere i blikket og havde en slags underlig forbindelse med mine bedstemødre og nogle af mors eftermiddagsdamer, der talte om, hvad man kunne og ikke kunne, naar man var en lille pige. Men jeg fik lopper af at besøge dem, og mor forbød mig til sidst at sidde inde i hønsehuset. Mange aar efter, naar jeg ad den rigtige menneskedør med en kurv paa armen kom for at samle æg og med et snuptag vippede endnu lune æg ud under høns, der laa og hyggede sig, føltes luften beklumret af fjer og støv og krænket borgerlig bedreviden.

Kendte jeg virkelig den raabuk? Eksisterede den have, de frugttræer? Hvordan i alverden er det gaaet til, at man er blevet voksen? »Mor«, sagde min syvaars, som vi for et stykke tid siden forærede et par praktiske, men ikke særlig spændende skildpadder; han havde i maanedsviis snakket om, hvor dejligt det maatte være at faa sit eget dyr at passe — »Mor, hvor ville jeg gerne have været din lillebror. Saa skulle vi have leget sammen med alle dyrene. Fortæl om den høne, du havde, der kunne svare. Og om dengang din kat kom med en hugorm. Hvor maa du have haft det godt — saa mange dyr!«

Birthe Arnbak.

VALDEMAR ATTERDAG

1360-1960

I SAGNET, DIGTNINGEN OG HISTORIENS LYS

I Aar er det 600 Aar siden, at Valdemar Atterdag efter 20 Aars Kamp med de tyske Grever havde samlet hele Danmark. Trods utrolig vanskelige og næsten haabløse Forhold var Sturværket lykkedes, og Landet atter frit. Derfor er der god Grund til at mindes denne store, dygtige Hersker, — den eneste virkelig fremragende politisk Begavelse i Danmarks Kongerække.

Sagnet har haft travlt med Valdemars Person. Vi kender alle Beretningerne om, hvorledes den fredløse Konge efter Døden hver Nat jager af Sted paa en snehvid Hest i Selskab med gloende, sorte Hunde til Straf for, at han skulde have sagt »Lad Gud beholde sin Himmel, har jeg blot Gurre, Tove og evig Ungdom«. Kendt er ogsaa Sagnene om Tove, hendes Død i den glohede Badstue og om Trylleringen, der blev kastet i Gurre Sø, hvorfor Kongen særlig elskede den Egn. Sagnene om Dronning Helvegs Straf og Folkvar Lovmansøns forfærdelige Død i Spigertønden, hvori den skinsyge Konge lod ham henrette. Og Sagnene om, at Kong Volmer lod sin Kammersvend Stoffregen hænge med den kyniske Bemærkning: »Skulde jeg ikke lade den Støvregn hænge, naar han gør mine Folk vaade?« — og om, at Klaus Limbek skulde have været skoldet ihjel, da han kom til Kongen paa frit Lejde. Alt dette er Sagn og intet

andet; men de viser, hvorledes det brede Folk dømte om Kongen.

Mange Digtere har brugt Sagnene om Kong Volmer og Tovelil som Motiv.

Folkeviserne fortæller smukt om Kong Volmer og Tovelille og maler med faa Ord den forfærdelige Tragedie med Toves Død i Badstuen og Kongens dybe, grænseløse Sorg. Oehenschläger har i den i sin Helhed svage Digtkreds »Fyensreisen« et Digt om Valdemar og Tove. Digtets Handling følger Folkeviserne og Sagnene; det er svagt, og Oehenschläger siger heri om Kongen: »Han var ej ond, men svag«, — en ganske misvisende Karakteristik af den viljestærke Konge. Christian Winther synes at have haft særlig Interesse for Kong Volmer. I hele tre af hans Digte optræder Kongen, og han er altid skildret med Sympati. I »Henrik og Else« er han Landsfaderen, der vel for Spøg kan drive lidt Gæk med Else, for at prøve hendes Troskab; men som er sig sit Ansvar bevidst og stolt over, hvad han har naaet: »Jeg er Kong Volmer, og Danmark er mit Hus«. Og i »Ridder Kalv« er han den ædle, overbærende Fyrste, der med en Spøg tilgiver Landsforræderen Kalv, da han angerfuld vender hjem. »Kong Volmer paa Reisen«, — af Brandes kaldet det med Urette uberømte Digt — viser Volmer som den unge forelskede Mand, der utaalmodig længes efter Toves Favn. Levende har Digteren skildret hans Glæde over og Længsel efter Tove i følgende Vers:

»Hvo skulde dog tænkt, o, Tovelil!
At din Fletnings guulbrune Slange
Skulde vorde en Snare, stærk og snild,
Dannerkongen at fange?
O, Tovelil! hvo skulde troe,
Mens Livets Brændinger larme,
Mig vilde skjænke sød Havn og Ro
Saa gudsvelsignede Arme.«

I smukke, følsomme Vers har H. C. Andersen behandlet Volmer-Tove Temaet i Digtet: »Hvor Nilen vander Ægypte-rens Jord«. Ogsaa Carsten Hauch har behandlet Emnet i Digt-

kredsen »Valdemar Atterdag«. Mest kendt i vor Tid er vel I. P. Jacobsens »Gurre Sange«, der fortjener at kendes af alle. Livsnært og smukt har Jacobsen i følgende Vers skildret Kongens Utaalmodighed efter atter at se den elskede Pige:

»Skoven hvidsker med Toves Røst,
Søen skuer med Toves Øje,
Stjerner lyse med Toves Smil,
Skyen svulmer som Barmens Høje.
Sandserne jage for hende at fatte,
Tankerne kjempe for hende at samle.
Men Tove er hist og Tove er her,
Tove er fjern, og Tove er nær.
Er du da, Tove, med Trolddomsmagt
Bundet i Søens og Skovens Pragt?
Hjertet svulmer, som skulde det sprænges,
Tove, Tove, Valdemar længes!«

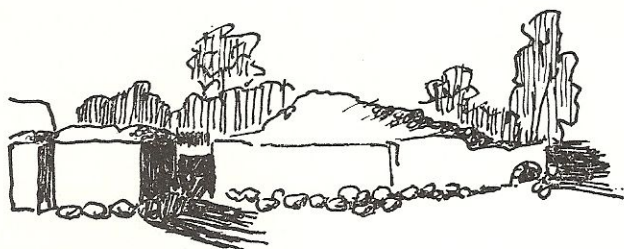
Kong Volmer og Tove optræder ogsaa i Johan Ludvig Heibergs Skuespil »Syvsoverdag«, hvori Motivet med Trylleringen ogsaa er benyttet. Endelig kan det nævnes, at Ludvig Holstein i Skuespillet »Tove« (1898) endnu en Gang har taget Emnet op til Behandling. Stykket gjorde ingen Lykke paa Teateret; men det er i høj Grad læseværdigt, da det rummer meget Poesi og en hel Del ægte Midsommerstemning.

Hvordan ser Kong Valdemars Livsværk saa ud i Historie-skrivningens klare, nøgterne Lys? Holberg dømmer herom i sin Danmarks Riges Historie: »Om det stod til mig at kanonisere, da kanoniserede jeg hellere Kong Valdemar end Knud den Hellige«. C. E. F. Reinhardts Bog »Valdemar Atterdag og hans Kongegerning« (1880) er det første Forsøg paa — alene paa Grundlag af samtidige Kilder — at bedømme Valdemar Atterdag upartisk. Eftertiden har heltud bevist, at Kr. Erslevs haarde Dom over Valdemar i andet Bind af »Danmarks Riges Historie (1902) er forkert, og man er nu enige om, at Erslevs Arbejde om Valdemar Atterdag er det svageste af hans Værker.

Peter Lundbye: »Valdemar Atterdag. Danmarks Riges Genopretter« (1939) vil sikkert i mange Retninger være Historiens endelige Dom over Valdemar og hans Kongegerning. Denne

Bog, der altid vil være et Hovedværk i dansk Historieskrivning, bygger udelukkende paa samtidige Kilder og giver et nøgternt og upartisk Billede af Kongen og hans Samtid. Endelig kan det nævnes, at der i dansk Oversættelse fra Latin og Tysk findes en Samling Kildeskrifter fra den Tid: Valdemar Atterdag. Kildeskrifter i Udvalg. Oversat af Ellen Jørgensen. (1911).

Naar Sagnet fremstiller Valdemar som en lidet troende Mand eller nærmest Fritænker, viser Historien noget helt andet. 1347

drog han paa Pilgrimsrejse til Det hellige Land, hvor han ved den hellige Grav blev slaaet til Ridder. Og 1364 opholdt han sig i over to Maaneder hos Paven i Avignon. Bevarede Breve og andre Aktstykker viser, at Kongens Forhold til Danmarks Kirke og til Paven altid har været yderst venligt og godt. Og den danske Kirke er under hele hans Regering hans mest trofaste Støtte.

Eftertiden er efterhaanden naaet til den Overbevisning, at men maa tro Kong Valdemars Ed om, at han ikke stod bag Mordet paa Niels Bugge, Ove Stigssøn og Peder Anderssøn i Middelfart i 1358. Med Hensyn til det berømte, sagnomspundne Tog til Gotland 1361 er det nemt at se Kongens Bevæggrunde dertil. Den, som havde Gotland, var jo Østersøens Herre. Gotlands Befolkning hang i hvert Fald med en rørende Trofasthed ved Danmark — selv om de flere Gange kunde være kommet under Sverige — indtil Christian IV maatte afstaa Øen ved Freden i Brömsebro.

Grunden til Kongens Landflygtighed under Krigen i Aarene

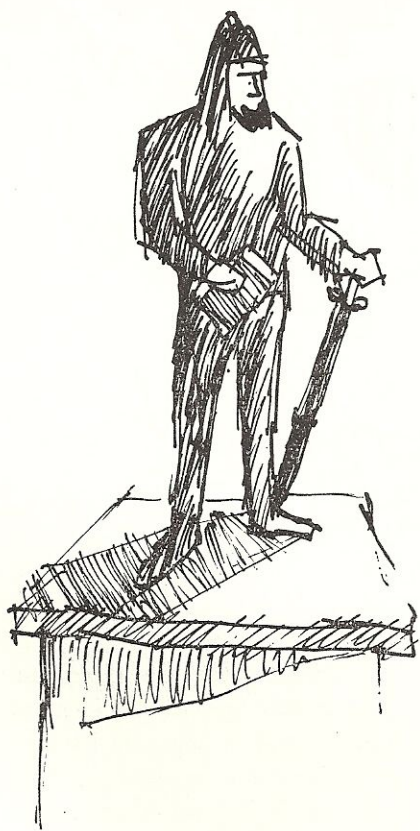
1368-72 er uden Tvivl den, at han har ment, at han tjente sit Lands Sag bedst ved, at han personlig søgte Hjælp og Bistand hos Venner i Udlandet; han kunde jo stole paa, at hans trofaste Mænd med Henning Podebusk i Spidsen forsvarede Landet paa bedste Maade under hans Fraværelse. Den berygtede Aalholmtraktat af 28. Juli 1366 er — som Peter Lundbye klart har bevist — kun et diplomatisk Skaktræk. Kong Valdemars Mildhed mod Oprørerne blandt den jyske Adel er saare stor: Ikke en eneste bliver alvorligt straffet; til Trods for, at mange af dem har deltaget i samtlige Oprør mod Kongen i Aarene 1351, 1357, 1359 og 1368 slipper de med at maatte aflevere det stjaalne Gods, og de fleste af dem faar endog Gang paa Gang deres tidligere Stillinger i Kongens Tjeneste tilbage.

Da Valdemar 1340 blev Konge, raadede han kun over Landet Nord for Limfjorden; Resten var besat af de tyske Grever. Ved Slutningen af Aaret 1360 er hele Landet frit. Ved Siden af dette kæmpestore Befrielsesværk gik et lige saa stort Arbejde med efter de mange Aars Besættelse atter at skabe gode Rets-tilstande i Landet. Tingfred, saa at Retten værdigt og i Ro upartisk kunde afsige sine Domme. Kvindefred, saa at ingen Kvinde blev krænket eller taget med Vold. Om hele dette store Lovgivningsarbejde taler Indskriften »Til Danelov« paa Valdemars store Rettertingssegl sit stille, strenge Sprog.

Efter kort Tids Sygdom døde Kong Valdemar paa Gurre Slot den 24. Oktober 1375 i en Alder af ca. femoghalvtreds Aar. Hans Grav i Sorø Kirke er en sort Marmorsarkofag, hvis ydre Prydelser er blevet ødelagt af Lybekkerne under Grevens Fejde og Svenskerne under Karl-Gustav Krigene.

*

Ved de to Aabninger af Sarkofagen i 1756 og 30 Aar før fandt man kun en 34 Tommer lang og 13 Tommer bred Kasse af slet forarbejdede Fyrrebrædder, der skiltes ad ved Berøring. I denne fandtes Rester af Kongens Ben, Stykker af tyndt, blomstret Silketøj, der uden Tvivl var Rester af Ligklædningen, samt et forrustet Sværdfæste. Kongens Laarben maalte 20,25 Tommer, hvilket viser, at han maa have været meget høj. Ingen Statue er rejst til Minde om Valdemar Atterdag. En saadan, hvor

Kongen var fremstillet med venstre Haand hvilende paa Sværd-fæstet og med Lovbogen i højre Haand, burde engang rejses.

Det skyldes ham mere end nogen anden Person i Danmarks Historie, at der endnu er et selvstændigt Danmark, og at Dansk endnu tales, læses og synges. Hans Livsværk bør med Ærbødighed og dyb Taknemlighed mindes af alle danske Mænd og Kvinder.

Axel Andersen.

P.S. I Citaterne er Chr. Winthers og I. P. Jacobsens egen Retskrivning bibeholdt.

RGGJ

Af en jernbanes historie

Det første jernbanetog, jeg kendte, var Gerrildtoget — eller, som de indviede kaldte det, »Grisen«. Lidenheden til trods gjorde det et voldsomt indtryk på mig, da jeg længe før skolegangens begyndelse — endnu i futtogsalderen — for første gang kørte den lange strækning fra Dystrup til Ryomgård. Trukket af et dampsprudende uhyre, »Musse«, der konkurrerede stærkt med alle eventyrets ildspyende drager. At man i en mere voksen alder så på det med foragt som et sølle — nærmest rangerlokomotiv, kunne ikke tynde den første oplevelse med gustent overlæg.

Underligst af alt var det vel nok, hvordan toget kunne holde sig på sporet, når der ikke var nogen til at styre det. Og det var der ikke, sagde de voksne. Manden med den fine kasket skulle blot starte og bremse og bestemme farten imellem disse to yderpunkter. — Og tænk, at man ved at hejse signalet på holdepladsen kunne standse den fnysende kraft. En ugudeligt tanke strejfede hyppigt en: at man en dag kunne gå op — tilfældigt falde forbi — og hejse signalet. Toget ville så selvføl-

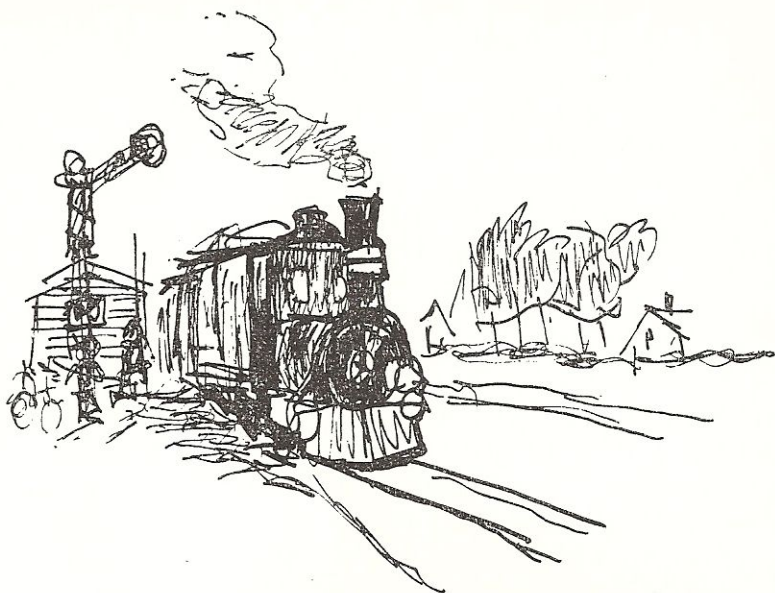
gelig standse i den tro, at passagererne nok var inde i skuret. Og mens tiden gik, og de vel efterhånden ville blive underligt til mode og begynde at lede og søge, kunne man ligge gemt i buskene ved skuret og grine. Hvilken synd, og hvilke mulige konsekvenser. Man gjorde det aldrig... Indskrænkede sig til at lægge en to-øre på sporet og trykke sig i skurets usete hjørne, til toget var forbi og to-øren flad som en fregne.

Gerrildbanen, Norddjurslands trafikale stolthed, indviedes i 1911. Efter forudgående heftige diskussioner om beliggenheden og finansieringen — de to spørgsmål hang meget nøje sammen — var man omsider gået i gang med anlægsarbejdet. Anlægs-kapitalen var 1.280.000 kr. Af aktiekapitalen på 2.071.818 kr. var halvdelen investeret af staten og resten af de interesserede kommuner og enkelte private aktionærer. Og den 5. december oprandt så festdagen, da i første omgang den 30,8 km lange strækning fra Ryomgård til Gerrild åbnedes for almindelig drift.

Nu skulle nyskabningen bevise sin levedygtighed. Med en vognpark på 3 lokomotiver, 2 postvogne, 27 godsvogne og en sneplov tog banens ledelse handsken op, og alt gik såre vel. For djurslændingene var banen i sig selv en sensation, og søndagsturen med madpakken bestod en tid i en rejse med toget til de »idylliske skove ved Gjerrild«, som banens beretning skriver. Desværre gik nyhedens interesse snart af den form for udflugter, og allerede beretningen for 1913-14 melder med beklagelse om en stor nedgang i mængden af befordrede passagerer, netop fordi antallet af disse rejser var stærkt aftaget. Den 27. juni 1917 indviedes strækningen Gerrild—Grenå V., og man fik bud til nye områder.

Den første verdenskrig satte sine dybe spor. Dyrtdid tvang lønningerne i vejret, kul og olie steg og kunne til sidst vanskeligt skaffes, så man måtte gribe til at bygge tørveskure i Stenvad og Gerrild. Ydermere kastedes en anden skygge over ar-

bejdet! 6. beretning fra 1917-18 fortæller: »Af ulykkestilfælde har der i årets løb været et tilfælde, idet en ekstraarbejder ... fra Grenå i november måned fik en hånd læderet ved, at en anden ekstraarbejder uforvarende kom til at hugge en vogndør i på hans hånd. Ekstraarbejderen er endnu (marts 1918) under lægebehandling, men det håbes, at hånden skal blive helbredet, så at arbejderen ikke vil få nævneværdigt mén af uheldet.«

Da det atter blev gode tider i almindelighed, svigtede så imidlertid tørvetransporterne, og i 1922 må man for første gang melde om underskud. Derefter kommer en række jævnt gode år. Man går den 1. august 1924 over til delvis motorvognsdrift, og det spores i overskuddet. Men i kriseårene i 30'erne begynder de onde tider. Der er underskud! De første år betales det af de interesserede kommuner og banens personale; men omkring 1940 må man ty til reservemidlerne, der udlånes til banens drift.

Så kommer anden verdenskrig og standser biltrafikken, og for banen bliver det atter gode tider. Lånet fra reservefonden tilbagebetales, og man er i salveten indtil 1946.

Medio august nævnte år, altså seksogfyrre, fik jeg mit første abonnementskort mellem Dystrup og Ryomgård, og her begynder mit nære forhold til Grisen. For skolebørnene var det hævet over enhver tvivl, at Grisen tilhørte dem. Måske bortset fra de dage, hvor der var Kolind-marked, og hvor en stab af prangere var fast tilbehør.

Man lærte hurtigt den bestående hakkeorden. Motorvognen var forbeholdt 8. og 9.-klasserne, og en sølle femte-klasser kunne ty til anden vogn eller bivognen, hvis den var med.

Bivognen, ak ja. Den foregreb på sin vis med sine store vinduer og vide udsyn senere tiders flotte langtursbusser; men brændeovnen, der stod med sin tørvespand i et hjørne, tilhørte såvist en anden tid. Men skulle gamle kladder brændes, når man i et anfald af ordensvanvid ryddede op i tasken, var den bedre end de centralopvarmede aggregater i de andre vogne.

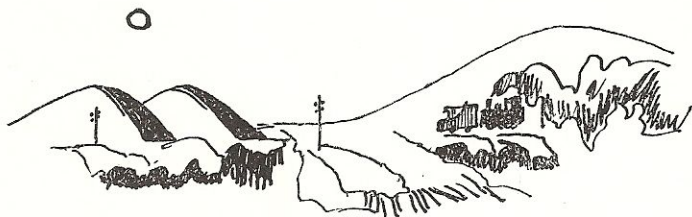
Grisen var som sagt skolebørnenes, og stakkels uvidende rejssende fra andre egne, der nu og da forvildede sig til at gå ind i noget andet end motorvognen! Næppe var der vinket farvel til den nedfølgende lærer i Ryom, før madkasserne med de daggemte klemmer kom frem. En stank af svovllugtende æg, løgkrydret spegepølse og ost bredte sig, blandet med lugten af vådt tøj på nedbørsdagene.

Så gik turen langs den smukke Vallum sø forbi Kærende til Nimtofte, gennem de flade enge og agre med Løvenholm-skovenes ornament i det fjerne til Ramten, herfra i et bredt sving til Stenvad og videre forbi Hytten — gennem tre slangesnoninger og lige så mange overskæringer — til Tranehuse. Her ved den sidste overskæring, trykket dybt ned i bakkerne — omkom i 1926 nimtoftelægen, der i sin bil blev påkørt af toget og døde kort efter. Videre endnu gennem landet til Gerrild og endelig: Grenå. En daglig odysse!

Trods embedsmændenes razziaer i kupeerne kunne diskussionerne under den lange rejse godt tage en sådan drejning, at

den eneste mulige udvej var duel. Så kunne det ske, at en rejssende fik en papirkugle i øjet. Og var dette individ fra den anden lejr så tarvelig nok til at sladre, hændte det, at der næste dag ved tolvssang lød et formanende ord ex cathedra. — En lignende udåd som den i Kolind-toget forekomne, hvor ledvogterkonen i Koed blev skammeligt bombarderet med æbler fra det forbifarende tog, blev det dog aldrig til.

En særlig glans har i erindringen vinterdagene. Det kunne

hænde, at Gerrild-børnene pludselig midt i skoledagen, når snefoget var løfterigt tæt, alarmeredes. Så af sted til toget. Man måtte hjem, før al samfærdsel standsede. Et par store skovle i motorrummet antydede dramatisk de trængsler, der kunne lure undervejs. Og tilsneede forældre ventede på de små stationer med biler og kaner for at redde afkommet hjem.

Så kunne man vågne næste morgen med sne til sålbænkene, og en opringning til stationen bekræftede en i den antagelse, at toget i dag ikke kørte. Med salig fryd så man fra sin skibakke på gravhøjene i Dystrup ud over det vidtstrakte flade land, der lå tilsneet hen i strålende sol. Måske gik dagen hen uden glimt af toget, og når endelig det lille lokomotiv med sneploven dukkede op, langt ude, ønskede man og besvor vejrguderne om et nyt snefog, mens den tapre dværg satte tænderne i snemasserne. — Nådige erindring, der lader mindet om sådanne dage leve og vokse, mens så meget andet glemmes.

I de fem år, hvor jeg de 240 af årets dage kørte med Grisen, svirrede bestandigt rygterne om banens fremtid. Snart skulle den nedlægges, og snart skulle alt materiel udskiftes med skin-

nebusser. Det blev det første synspunkt, der sejrede. Tiderne blev mere og mere slette for privatbanerne på grund af de mange privatbiler og fragt- og passagerruter, og fra 1946 havde der været konstant underskud. I 1952 var alle reservefondens midler mobiliserede til driften, og staten måtte træde hjælpende til med stedse større tilskud.

En i 1954 af Ministeriet for offentlige arbejder nedsat »Kommission til vurdering af privatbanernes betydning for trafik-
kens afvikling her i landet« havde placeret banen i den gruppe, hvis nedlæggelse måtte anses for umiddelbart forestående efter garantiperiodens ophør 1. april 1956. Efter møder mellem de interesserede kommuner og forhandlinger med amtsrådet og staten, hvor man forgæves søgte at få 2 års henstand, blev det på en ekstraordinær generalforsamling den 16. marts 1956 i Grenå besluttet at nedlægge banen. Det vedtoges, at banen skulle træde i likvidation pr. 1. juli 1956.

Og den 30. juni kørte da det sidste tog på Gerrildbanen. Skinner og sveller blev brudt op og solgt, og stationerne afhændedes. Et stort, solidt fyrretræsbord fra Stenvad station er endt som godt inventar hos nogle af vore venner — på pigeværelset. Sådan forgår og skifter bestemmelse, hvad mennesker har skabt.

Hvor før togene snoede sig gennem landskabet, kører nu traktorer og mejetærskere. Banedæmningen er jævnet, og på skærvernes sted bølger kornet. Eller måske vokser der snarere kartofler i den mere magre jord — den jord, der var for karrig til at nære en bane.

red.

Fra en 40-Aars Jubilar

Det er 40 Aar — fyrretyve Aar — siden, et Præliminæreksamen hold forlod Ryomgaard Realskole. Hvilket Spand af Aar, og hvilken kort Tid!

Mon Skoletiden ikke for de fleste er et betydningsfuldt Af-snit af Livet? Eller er det alene den gode Skole, der bliver Skolen for Livet? Og skal Elevmaterialet maaske tilmed være forlenet med særlig Modtagelighed for at faa det rette, rige Udbytte af Skoletiden?

Hvorom alting er — jeg tror, at adskillige fra 1920-Holder, og i hvert Fald gælder det mig selv, ser tilbage på Skoletiden med den største Taknemmelighed!

Jeg tænker ikke specielt paa, hvad vi lærte — vi lærte efter Datidens Forhold, og maaske Nutidens med, udmærket, og det kom os tilgode.

Jeg vil heller ikke sige, at man i de følsomme Barndoms- eller Ungdomsaar i Skolen udelukkende høstede Glæder — man oplevede naturligvis ogsaa Skuffelser, men ogsaa Modgang mod-ner Sind.

Nej, det, der var af afgørende Betydning, var Skolens Aand — maa jeg, uden at forklejne nogen, sige Axel Munch's Aand, hans Kærlighed til Opdragergerningen, den Ildhu, han lagde for Dagen. Parret med fremragende pædagogiske Evner hos Axel Munch gav denne ellers saa positive Aand sig ogsaa Ud-slag i Nøgternhed, kritisk Vurdering og Afvejning af Problemerne, fortidige og datidige, med det Formaal for Livet at lære os unge at tænke selv!

Dette er, gode Minder om stort og smaat ufortalt, den egentlige Aarsag til min dybfølte Taknemmelighed mod min gamle Skole! Maatte denne Aand fremdeles leve i Ryomgaard Realskole og overalt, hvor Opdragergerning øves!

København, Sommeren 1960.

K. Uhrbrand.

ÅRSFESTEN

I overensstemmelse med generalforsamlingens forslag fra i fjor forsøgte årsfesten i år henlagt til lørdag i stedet for søndag. Tilslutningen var ikke som sidste år, og det var en skam, for pastor Borchsenius' foredrag var en fremragende beretning om Israel og dets forhold til naboerne siden 1948 — et højaktuelt emne; her var en mand, som kunne *fortælle* — og det i 1½ time, uden at nogen trættes. Salen burde have været stuvende fuld! For øvrigt kan man læse mere om pastor Borchsenius' emne i hans netop udkomne bog, den sidste i rækken om jøde-folkets historie: Og det blev morgen.

Generalforsamlingen var uden større dramatik. Formanden redegjorde kort for skolens overgang til selvejende institution; men derom skrives andet steds i bladet. Bestyrelsen har, efter

at Jørgen Breinegaard i fjor rejste til USA, suppleret sig med Jørgen Rygård, der — som det fremgår af titelbladet — igen har sat sig i redaktørstolen — og forhåbentlig har sat sig godt til rette! Han har med bestyrelsens fulde tilslutning allieret sig med sin klassekammerat Bent Lorentzen.

Bestyrelsen ser da foreløbig således ud:

K. Basse Kristensen, formand.

Annagrethe Nielsen, kasserer.

Birgit Høgh Nielsen, sekretær.

Jørgen Rygård, redaktør.

Bitten Bøye.

Jørgen Hansen.

Henning Vester-Sørensen.

Revisorer: Jens Jacobsen og K. Vester-Petersen.

Kontingentet for næste år fastsættes uændret til 6,00 kr. Adresseforandringer, ind- og udmeldelser bedes sendt til sekretæren, fru Birgit Høgh Nielsen, Niels Juelsgade 10, 4. sal, Århus.

Antal medlemmer er pr. 15. oktober: 603.

Jubilæumsårgange til næste år: 40 år: 1921; 25 år: 1936, og 10 år: 1951.

Vore bedste jule- og nytårshilsener til elevforeningens medlemmer med tak for året, der er gået.

Bestyrelsen.

Personalia

Studentereksamen er bestået af

Linda Bak, Anne Margrethe Iversen, Palle Paulsen, Bent Rosendal, Lillian Dragsted, Preben Terndrup Pedersen, Per Christensen og Axel Brock.

Lærereksamen er bestået af

Anny Boes, Tøstrup (årg. 54), på Silkeborg seminarium.

Andre eksaminer

Hector Estrup (årg. 1949) har bestået økonomisk embedseksamen ved Århus universitet.

Hans Eskild Laursen, Thorsager (årg. 49), Aage Fogh, Mørke (årg. 1950), og Johannes Bjarnason, Østervrå (årg. 51), har alle bestået eksamen som ingeniører fra Århus elektroteknikum.

Ove Hougaard, Tårup pr. Auning (årg. 53), har bestået bygningskonstruk-tøreksamen.

Anna Margrethe Fogh, Mørke (årg. 52), er dimitteret som børnehavelærerinde fra Jydsk Børnehave- og Fritidshjemsseminarium i Århus.

Nyt embede

Overlærer, fru C. Nielsen, Ryomgård realskole, er ansat som lærerinde ved Skovsgård centralskole ved Fjerritslev.

Ægteskab er indgået af

Landinspektør Jørgen Staunskjær, Grenå (årg. 1947), med frk. Birte Donbæk Nielsen, Grenå.

Frk. Dorete Dragsted, Kolind (årg. 1956), med stud. med. Preben Bredesgaard, Kastrup.

Disponent Holger Hauge Nielsen, Esbjerg (årg. 1948), med narkosesygeplejerske, frk. Else Sørensen, Randers.

Frk. Jytte Birgit Hansen, Voldby (årg. 1957), med kommis Mogens Bie, Hjørring.

Cand. polyt. Flemming Eskildsen, Ryomgård (årg. 1949), med kassererske, frk. Jonna Kjeldsen, Århus.

Frk. Kirsten Andersen, Stenvad (årg. 1954), med stud. mag. Kaj Lysted Jensen, Risskov.

Stud. med. Erik Wraae, Ryomgård (årg. 1950), med frk. Lise Vang Hansen, Ebeltoft.

Bundgarnsfisker Svend Nielsen, Ebeltoft (årg. 1951), med ekspedient, frk. Gudrun Kael, Grenå.

Stud. merc. Kurt Hougaard, Ramten (årg. 1950), med kontorassistent, frk. Ruth Simonsen, Haderslev.

Laborant, frk. Lise Thordrup, Allingåbro, med eksportassistent Arne Jacobsen, Vejle (årg. 1950).

Lærerinde, frk. Ruth Jørgensen, Bjødstrup (årg. 1950), med lærer Jørgen Hemmingsen, Odense.

Lærer Niels Erik Møller, Grenå (årg. 1948), med lærerinde, frk. Karen Mouritzen, Nr. Nebel.

Frk. Elsebeth Andersen, Ryomgård (årg. 1953), med cand. mag. Jacob Danielsen, Mørke (årg. 1953).

Seminarieelev Markus Bjarnason, Hjørring seminarium (årg. 1952), har i en stilekonkurrence udskrevet af NATO vundet en rejse til Paris, og i en konkurrence udskrevet af Dansk-færøsk Samfund sikrede han sig en rejse til Færøerne.

Elevforeningen gratulerer!

Af skolens dagbog

1959-60

1959

- 14.-8. Skolen begyndte med 491 elever, og dagen forløb traditionsmæssigt, men skolen står i den nye skolelovs skygge. Jeg håber, den skygge ikke vil forhindre skolens arbejde.
- 11.-9. Lærere fra Randers amts skolekredse afholdt kursus på skolen. De fik foredragssalen overdraget.
- 14.-9. Fru Munchs fødselsdag. Skolen havde månedslov.
- 8.-10. Skolens stifters fødselsdag. Han ville være blevet 74 år, om han havde levet. Han blev mindet.
- 30.-11. Skolen havde månedslov oven på novemberprøven.
- 7., 8. og 9. dec. Skolen lukket på grund af snefog, togsstandsning og storm.
- 22.-12. Skolens julefest var godt besøgt og forløb efter de bedste traditioner. Julekomedien, — Den politiske kandestøber, — var indøvet af Ole Jensen; den var meget fin.

1960

- 7.-1. På skolens 47-årige fødselsdag begyndte undervisningen efter juleferien. 9. kl. nedlagde en krans ved stifterens mindesten.
- 13.-1. Skolen lukket på grund af snefog.
- 20.-2. Statsminister H. C. Hansen død. Dødsfaldet mindes af skolebestyreren ved tolvssang.
- 27.-2. Fastelavn. Fastelavnsfilm forevistes under almindelig jubel.
- 13.—19.-4. Påskeferie, begge dage incl.
- 2.—12.-5. Skriftlig eksamen.
- 14.-5. Der forelå skrivelse fra Mørke kommune, om skolen fra 1. aug. 1961 ville være villig til at modtage børn fra Mørke skolevæsen til undervisning med eksamen for øje. Skolen svarede ja.
- 24.-6. Årsafslutning.
- Byen havde rejst flagallé, og der var mange besøgende. Alt forløb traditionsmæssigt og godt. 73 elever fik deres eksamensbevis. Translokationen fandt sted på stadion.
- Sommerferie til den 12. aug.
- 15.-7. På grund af den nye skolelov og på grund af min alders 70 år den 23. april 61 har jeg besluttet allerede fra den 1. aug. 60 at gøre Ryomgård realskole til en selvejende institution. Dette er også i samklang med stifteren, min broder, skolebestyrer Axel Munchs ønske og aftale med mig.
- Den 7. juni 1960 trådte den af mig med ministeriets tilladelse udpegede bestyrelse sammen på skolens kontor til konstituerende mø-

de. Endvidere var til stede foruden mig selv min kone, fru Dagmar Munch, min svigerinde, overlærer frk. Thyra Weiner, og viceskoleinspektør S. Vester-Petersen.

Bestyrelsen kom til at bestå af følgende medlemmer:

1. Landsretssagfører Kristian Vester-Petersen, Randers, formand.
2. Købmand Jørgen Carlsen, Løgten, næstformand.
3. Købmand Axel Gerstrøm, Auning, sekretær.
4. Førstelærer Hans Lindberg, Pindstrup.
5. Gdr. S. P. Sørensen, Koed pr. Kolind.
6. Arbejdsmand H. Hald, Ryomgård.
7. Dyrlæge P. Rasmussen, Kolind.

Ved skolens årsafslutning præsenteredes bestyrelsen for forældre-kredsen.

- 1.-8. Skolen overgik dags dato til at være en selvejende institution. Måtte den under den nye tingenes tilstand bevare sit omdømme og gøre sin gerning: *Fred, enighed og fremgang.*

Gaver og legater

Skolebestyrer Axel Munchs friplads og boghandler Vixø's boglegat søgtes af 4. Fripladsen tildeltes Alice Højbjerg Peschkof, Thorsager.

Foreningen har modtaget til uddeling:

Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat.

2 bøger fra Foreningen Norden.

En række bøger fra anonyme givere.

Vi sender en hjertelig tak til giverne.

Ved translokationen uddeltes følgende præmier:

Axel Munchs mindelegat: Lissy Knorborg

Boghandler Vixø's flidspræmie: Ingrid Wraae.

Anonym givers flidspræmie: Inger Søgård Sørensen.

Elevforeningens flidspræmie: Inger Elisabeth Møller.

Elevforeningens flidspræmie: Ellen Nielsen.

Elevforeningens flidspræmie: Ole B. Pedersen.

Ved vidnesbyrduddelingen i juni modtog hver af følgende elever en bog: Torben Salling Pedersen (8a) og Svend Elkjær Frandsen (8c) (Foreningen Norden's flidspræmie), Else Hougård (8a), Jens Chr. Hougård (8b), Annie Brøsted Jensen (8c), Anja Bro Jørgensen (7a), Robert Johansen (7b), Aase Madsen (7c), Vita Hald (6a), Freddy Klesner Sørensen (6b), Lisbeth Erikson (6c), Jens Gerstrøm (5a), Hans Jørg. Gravslund (5a), Ruth Elkjær Frandsen (5b), Ole Hougård Sørensen (5b), Mogens Rasmussen (5b), Grethe Hansen (5c), Karin Lykke Rasmussen (4).

Nye medlemmer 1960

Anette Buch-Jacobsen, Ørum, Djurs.
Jutta Soelberg Christensen, Pindstrup.
Ulla Godt, Villa »Bakken«, Mørke.
Helle Jørgensen, Kapelvej 1, Kolind.
Henning Keiser, Bredgade 7, Kolind.
Ingeborg Matthesen, Skovvejen, Ryomgård.
Palle Monefeldt, Bugtrupvej 16, Kolind.
Bjarne Pedersen, Bugtrupvej, Kolind.
Ole Pedersen, Bredgade 13, Kolind.
Ruth Pedersen, Vestergade 31, Ryomgård.
Sonja Pedersen, Mårup Bakkegård pr. Kolind.
Aase Rank, Gravensvej 7, Ryomgård.
John Rasmussen, Skarresø Mark pr. Ryomgård.
Inge Rosenstand, Pindstrup.
Paul Simonsen, Gl. Kolind, Kolind.
Ingrid Wraae, Lægeboligen, Ryomgård.
Alvin Bloch Andersen, Sivested Østergård, Sivested.
Else-Marie Andersen, Vestergade 4, Auning.
Leif Ballegaard, Stenvad.
Birthe Eskelund, Bjerregården, Hyllested.
Merete Grouleff Fogh, Emmedsbo pr. Gjerrild.
Jette Møller Hansen, Thorsager.
Lise Møller Hansen, Thorsager.
Lislotte Møller Hansen, Thorsager.
Lissi Juhl Henningsen, Kærgården pr. Auning.
Inga Jacobsen, Pindstrupvej, Auning.
Verner Johansson, Bønnerup Strand, Bønnerup.
Bodil Bech Jørgensen, Dagstrup pr. Mørke.
Jens Asger Madsen, Skaføgård pr. Mørke.
Inger Elisabeth Møller, Mejerivej, Kolind.
Karna Mønster, Stenvad.
Ellen Nielsen, Lunden pr. Glæsborg.
Karin Winther Nielsen, Gjerrild Brugsforening, Gjerrild.
Verner Svenningsen, Ørum.
Birgitta Brandt Sørensen, Vestergade 6, Auning.
Rita Birch Sørensen, Ramten.
Teddy Andersen, Brunmosevej, Pindstrup.
Edith Bech, Bale pr. Mørke.
Christian Danielsen, Fjellerup pr. Tranehuse.
Betty Nørskov Jensen, Pindstrup.
Hans-Jørgen Jensen, Vestergade 62, Ryomgård.

Kurt Møller Jensen, Storegade 1, Ryomgård.
Lissy Knorborg, Viborghus, Ryomgård.
Ulla Madsen, Pindstrup.
Bjarne Møller, Pindstrup.
Hugo Nielsen, H. C. Andersensvej, Kolind.
Kirsten Nielsen, Pindstrup.
Tonny Højlund Nielsen, Mesballe pr. Ryomgård.
Anne Marie Rasmussen, Kirkegade, Pindstrup.
Bent Sejersen, Auningvej, Pindstrup.
Halfdan Simonsen, Vestergade 10, Auning.
Erik Storgaard, Pindstrup.
Ingolf Sørensen, Brunmosevej 7, Pindstrup.
Ingrid Søgaard Sørensen, Bakkegård, Pindstrup.
Jette Thestrup, Koed pr. Kolind.
Leo Thommassen, Pindstrup st.
Kirsten Vester, Gl. Dæmning, Ginnerup pr. Grenå.

REDAKTIONELT

Ved redaktionens slutning vil vi gerne takke alle, veteraner som nye, der har ydet bidrag til årsskriftet, — også dem, vi ikke fandt plads til. Og vi takker Den kgl. veterinær- og landbohøjskoles bibliotek for lån af Rostrup-manuskriptet fra håndskriftsamlingen.

Vi har i år søgt at give skriftet et så lokalt præg som muligt, ud fra den betragtning, at de gamle elever rundt i landet eller verden gerne vil læse netop det lokale stof. Denne linie ønsker vi at arbejde videre på næste år, og vi opfordrer alle, der har emner om skolen eller oplandet at foreslå, til snart at lade os det vide. Vil man ikke selv skrive artiklerne, kan vi måske finde en, der vil. (Adr.: Lorentzen, Aprilvej 59, Herlev. — Rygård, Egmont, København Ø.)

Bent Lorentzen.

Jørgen Rygård.

Årsoversigt 1. juni 59-31. aug. 60

Indtægter:

Girobeholdning	1538,49
Kassebeholdning	13,34
Kontingent ialt 514 medlemmer	3363,00
Entreindtægt ved elevfesten	90,50
Axel Munchs mindelegat	50,00
Ekstra salg af årsskrifter	40,00
Renter	15,90
	5111,23

Udgifter:

Annoncer	279,50
Præmier	58,55
Porto, budpenge, gebyrer, kartotekskort, ku- verter	455,94
Gaver, blomster og krans	55,00
Sommerfesten (film, pedel, musik)	480,00
Axel Munchs mindelegat	50,00
Kolind Bogtrykkeri	1830,65
Sekretæren	30,00
Girobeholdning	1868,40
Kassebeholdning	3,19
	5111,23

Status pr. 31. maj 1960

Girobeholdning	1868,40
Kassebeholdning	3,19
Beholdning ialt	1871,59
Beholdning 1960	1871,59
Beholdning 1959	1551,83
Overskud	319,76

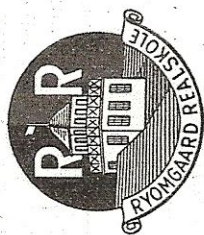
Åbyhøj, den 25. maj 1960.

Annagrethe Nielsen.

Revideret.

Foldby, den 2. juni 1960.
J. Jacobsen.

Randers, den 24. juni 1960.
Vester-Petersen.

Arsafslutningen

fredag den 24. juni 1960

Ryongaard Realskole

Det nye skoleår begynder
fredag den 12. august 1960 kl. 9

Forældredagen den 24. juni 1960

Tid	8.a klasse		8.b klasse		8.c klasse		7.a klasse		7.b klasse		7.c klasse		6.a klasse	
9— 9 ⁴⁰	8.a	Dansk	8.b	Tysk	9.c	Matem.	F.	Fysik	GH.	Geografi	7.c	Matem.	7.a	Religion
9 ⁵⁵ —10 ³⁵	8.a	Matem.	8.b	Dansk	9.c	Tysk	Sa.	Naturh.	7.b	Religion	GH.	Geografi	F.	Fysik

Tid	6.b klasse		6.c klasse		5.a klasse		5.b klasse		5.c klasse		4. klasse	
9— 9 ⁴⁰	S.	Naturh.	7.b	Regning	Sa.	Sang	Sa.	Sang	5.c	Engelsk	9.a	Regning
9 ⁵⁵ —10 ³⁵	7.c	Tysk	9.a	Dansk	5.b	Engelsk	7.a	Engelsk	5.c	Regning	S.	Naturh.

10 ⁵⁰ —11 ⁴⁰	Gymnastik på stadion											
------------------------------------	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11 ⁴⁰ —12 ⁴⁰	Middag											
------------------------------------	--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Translokation:
1. Hvor smiler fager den danske kyst.
 2. Skolebestyreren taler.
 3. I livets aftensvale.
 4. Translokationen.
 5. Mestersangen
 6. Elevforeningens formand m. m.
 7. Altid frejdig, når du går.

Hvor smiler fager...

Hvor smiler fager den danske kyst
og breder favnen, når solklar bølge
og sommerskyer og skib med lyst
står sundet ind i hinandens følge.

og Kronborg luder
ved Sjællands port
mod hvide skuder. —
Hvor lyst! hvor stort!

Mod søen stunded' vor sjæl tilforn.

Men bølgen brød med en røst derude
som vindens rislen i Danmarks korn —
da vendte mangan påny sin skude.

Den grønne ager
på Sjællands bryst!
Hvor smiler fager
den danske kyst!

Alvorlig taler ved alfarvej

med grønsvar tækket de gamles grave.
Henfarne slægter forglem dem ej!
i arv de gav dig en ædel gave.

Henfarne slægter
i landets marv
sig ej fornægter.
Bevar din arv.

Den danske mark i en bølgen går
som åndedræt af en venlig kvinde.
Sødt gynger byggen sit silkehår,
og rugen ånder med sol i sinde,

og vinden iler
til hvedens bryst.
Hvor fager smiler
den danske kyst.

Der driver hødult med krydet vind.

Igennem engen en å sig slynger.
Og lærken ringer skærsommer ind,
mens vilde blomster ved grøften gynger.

Gravhøje kroner
det grønne land.
Hvor skønt fortoner
sig sø og strand!

Mestersangen...

I sommeraftensvale, i dagens sidste stund,
når afterklokken ringer solen ned,
da stiger fra mit indre, fra sjælens dybe grund
en følelse af alnatures fred.

Da glædes jeg ved livet, ved dagen døbt i dåd,
da smiler jeg mod søvnens sunde hvile.

I sommeraftensvale da støvner lykkens båd
mod lysets kyst, mod morgenrødens land.

Hvor smiler solen fager til mig, en støvets gæst,
dens sidste stråler gyldner nu mit hår.

I dugens demantperler står natten svøbt til fest.
Igennem jordens dal en engel går.

Men dagen vil sig rejse, når nattens fest er endt,
og dagens børn til kampen vil stå rede.

Hvor gerningen bli'r øvet, bli'r lykken også sen
at bringe sejrens krans til sejrens mænd.

Og når engang mit øje for sidste gang bli'r lukket,
da skal det ske i dagens sidste stund.

I sommeraftensvale, når alting er så smukt,
da lukker sig for evig tid min mund.

Da skal i fred jeg sove ved alnatures bryst,
en søvn så stærk og sund i evig hvile.

Men lyset, det vil tændes på morgenrødens kyst,
for lyset — det kan ingensinde dø.

I livets aftensvale...

I livets aftensvale,
i livets unge vår,
når gerningen er øvet,
og når den forestår,
når foden den er mødig,
når den er ung og let;
det gælder om at ville
og om at ville ret.

Og skæfted' du et væрге,
og smeded' du et sværd,
i livet skal det prøves,
hvad våbenet er værd.
Men vogt den blanke klinge
for rustens gule plet;
det gælder om at ville
og om at ville ret.

Altid frejdig...

Altid frejdig, når du går
veje, Gud tør kende,
selv om du til målet når
først ved verdens ende.

Aldrig ræd for mørkets magt,
stjernerne vil lyse.

Med et fadervor i pagt
skal du aldrig gyse.

Kæmp for alt, hvad du har kært,
dø, om så det gælder,
da er livet ej så svært,
døden ikke heller.